

Motion till riksdagen 2025/26:852

av **Magnus Manhammar (S)**

Sveriges roll i arbetet för ett fritt Västsahara

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka Sveriges roll för att fortsätta stå upp för Västsahara och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Västsahara är Afrikas sista koloni. Efter att tidigare ha lytt under spansk överhöghet blev Västsahara äntligen fritt 1975. Friheten varade dock bara några dagar innan grannlandet Marocko ryckte in med sina tungt beväpnade trupper och ockuperade landet. Huvuddelen av befolkningen drevs på flykt och bor alltsedan dess i flyktingläger i öknen i Algeriet. Förhållandena i lägren är svåra och det råder brist på vatten, mat och mediciner. De västsahariska flyktingarna är totalt beroende av internationell hjälp för sin överlevnad.

Inledningsvis försvarade sig västsaharierna mot sina ockupanter. Kampen leddes av Västsaharas befrielseörelse, Polisario Front. År 1991 övergick Polisario till fredlig kamp. Orsaken var att FN då gav västsaharierna nytt hopp genom att anta en positiv resolution om Västsahara. Innehållet gick ut på att en folkomröstning skulle hållas redan 1992, då västsaharierna själva skulle få avgöra sin framtid.

Sedan dess har Marocko, med stor framgång och stöd från bl.a. Frankrike, lyckats sabotera genomförandet av den utlovade folkomröstningen.

Hösten 2020 utbröt våldsamheter mellan de krigförande parterna igen och läget är nu mycket oroande.

Den humanitära situationen i Algeriets flyktingläger har successivt försämrats. Det ekonomiska stödet från Europa har minskat, med påtagliga negativa effekter i form av mat- och medicinbrist i lägren. Detsamma gäller FN:s stöd.

Situationen för civilbefolkningen i det ockuperade Västsahara har också förvärrats under senare år. Otaliga västsaharier har drabbats av misshandel, trakasserier, tortyr och

fängslande. Många har dömts i rättsvidriga processer, berövats sina jobb och löner, relegerats från skolor, förflyttats med tvång eller fått se sina hem skövlade.

FN-delegationer som besökt de ockuperade områdena har vittnat om våld och kränkningar av västsahariernas mänskliga rättigheter. De bekräftar därmed de rapporter som både Amnesty och Human Rights Watch tidigare kommit med.

Marocko har hittills inte gett västsaharierna något inflytande över vare sig deras framtid eller deras land eller dess naturtillgångar. Det tydligaste exemplet på detta är Marockos fiskeavtal med EU, som innefattar västsahariska vatten. Avtalet gjordes upp över huvudet på Västsaharas folk och intäkterna från det lukrativa avtalet har Marocko lagt beslag på. Avtalet dömdes ut som folkrättsvidrigt och underkändes av Europaparlamentet. Nu har ett nytt fiskeavtal upprättats, men även detta innefattar västsahariska vatten!

Samtidigt som förföljelsen av västsaharierna blir allt värre förespråkar Marocko endast en enda lösning på konflikten, nämligen begränsad autonomi, vilket i praktiken innebär fortsatt marockansk överhöghet och ockupation.

Istället för att vika sig för Marockos orimliga krav på att få fortsätta att förtrycka folket och kontrollera Västsahara bör världen stå fast vid FN:s tidigare antagna resolutioner och kräva frihet för Västsaharas folk.

Sverige bör verka för ett erkännande av Västsahara som land. Idag har ett åttiotal länder erkänt Västsahara som ett land. Afrikanska unionen (där alla afrikanska länder utom Marocko ingår) står bakom ett erkännande.

Sverige skulle i så fall som första land i Europa ge ett erkännande åt västsahariernas fredliga kamp för att återfå det land som stals från dem av Marocko för över 40 år sedan. Förhoppningsvis följer fler länder efter och erkänner Västsahara, vilket skulle ge ett erkännande till västsahariernas fredliga kamp och öka trycket på Marocko att verka i enlighet med FN:s konventioner.

I anslutning till att Sverige erkänner Västsahara och dess exilregering bör Västsahara ges rätt till en västsaharisk representation i Sverige. Trots att Marocko är en diktatur och ockupationsmakt har landet inte bara en representation i Sverige utan till och med en ambassad. Givetvis bör landet de ockuperar, Västsahara, ges minst samma rätt.

Magnus Manhammar (S)